

Taizé viering 16 oktober 2016 – over de vriendschapsicoon
Lezing: Johannes 15: 9 – 17

De vriendschapsicoon speelt een belangrijke rol in de traditie van Taizé.

Het zou de lievelingsicoon van frère Roger geweest zijn., de stichter van het klooster in Taizé.

Het is een oude koptische, Egyptische, icoon. Ze werd in de 19e eeuw gevonden in de ruïne van een koptisch klooster in de Egyptische woestijn.

Rechts zien we Jezus staan. De persoon aan de rechterhand van Jezus is, zo wordt verondersteld, de abt van dat Egyptische klooster, Menas. Het origineel van de icoon bevindt zich in het Louvre in Parijs. Het is een van de oudste iconen die bewaard is gebleven: uit de 6^e of 7^e eeuw.

De twee figuren op de icoon vallen op door hun ongewone directheid en nabijheid. Ze zijn veel meer nabij en menselijker dan we meestal op iconen zien.

Op de icoon staan dus Jezus en Menas afgebeeld. Rechts van Jezus staat in het Koptisch: ‘de Verlosser’. Links van Menas staat boven in de icoon in het Koptisch geschreven: ‘Apa Mênas overste’.

De rol die de abt Menas in zijn hand houdt is waarschijnlijk een kloosterregel. Hij heeft zich zo laten inspireren door Jezus, dat hij zelf een broeder voor anderen is geworden. Zijn blik is naar de mensen gericht. Met zijn rechterhand geeft hij een zegen: wie met Jezus meetrekt door het leven, wordt een zegen voor anderen.

De persoon naast Jezus staat echter ook symbool voor ieder van ons. Jezus en zijn vriend lijken onzichtbaar voor elkaar. Ze kijken niet naar elkaar. Jezus kijkt zijn vriend niet aan, maar gaat aan zijn zijde. Hij vergezelt ons, zelfs als we Hem niet voelen, - zonder zijn aanwezigheid op te dringen -, zoals Hij naast de leerlingen op weg naar Emmaüs wandelde .

Jezus blijft aan onze zijde, als een bescheiden iemand, zelfs als we hem niet herkennen. Zijn aanwezigheid is onvoorwaardelijk, onafhankelijk van het feit of we Hem voelen of niet.

Zowel Jezus als zijn vriend zijn gericht op wat vóór hen ligt. Ze zijn samen op weg. Alles wat gebeurd is, ligt achter hen, Het lijkt zelfs alsof Jezus zijn vriend voorzichtig voortduwt met zijn arm op zijn schouder, alsof Hij wil zeggen: “Wees niet bang, want ik ben bij je”

Jezus en zijn vriend kijken niet naar elkaar, maar hun relatie is niet afstandelijk of koud. Jezus’ nabijheid wordt uitgedrukt door de arm die Hij om de schouder van zijn vriend legt. Een arm, die zo te zien niet op hem weegt. Integendeel, de arm lijkt hem voort te dragen, door alles heen.

Jezus heeft een rijk versierd boek in zijn linkerarm, zoals een evangelieboek dat, met name binnen de rooms katholieke traditie, wordt gebruikt voor de plechtige verkondiging van het Evangelie tijdens de liturgie. Jezus brengt de blijde boodschap van het evangelie.

Jezus’ evangelie wordt volbracht aan het kruis. In het midden van de icoon, bovenaan, kun je een kruisje zien. Maar in de icoon kun je ook een onzichtbaar kruis zien. De verticale balk loopt in het midden, tussen Jezus en zijn vriend. De horizontale balk loopt over hun schouders, en wordt gedeeltelijk gevormd door Jezus’ arm op de schouder van zijn vriend.

De relatie tussen Jezus en zijn vriend wordt gekenmerkt door het kruis, door Jezus’ liefde tot het einde toe, zonder voorbehoud, een liefde die ‘ja’ blijft zeggen, zelfs als wij ‘nee’ zeggen.

Kijken we tenslotte naar Jezus' ogen. Ze zijn open, vriendelijk en doordringend.

Jezus' ogen zijn gericht op Gods toekomst, op Gods koninkrijk. Hij nodigt ons uit hetzelfde te doen: om met Hem dezelfde kant op te kijken. Over twijfels en verdriet heen, waar we op dit moment misschien mee te maken hebben.

Tegelijkertijd kijken Jezus' ogen naar elk van ons die naar de icoon kijkt, bij de icoon bidt.

Alsof de ogen willen zeggen:

“Laat mij naar jou kijken. Blijf daar waar je bent en bid. Vlucht niet weg, ren niet voor jezelf weg. Wees hier zoals je nu bent, zelfs als je nu niet kunt bidden. Laat je door mij aanzien. En laat je door mij omarmen.”

Als we stil zijn met deze icoon voor ogen,

wat betekent deze icoon dan voor ons?

Het mag ook ons verhaal zijn, het verhaal van Jezus' vriendschap voor ons.

We worden gezien en geroepen door Jezus.

Da we met Hem zullen meegaan als zijn leerlingen.

Als we achterom kijken, weten we hoeveel mislukking, pijn en lijden er in ons leven geweest kan zijn.

Maar Zijn hand is op onze schouder, zijn trouwe nabijheid, zijn kracht en zijn liefde zijn er ook voor ons. De toekomst tegemoet.

Dat we dat in de stilte zullen ervaren

Gereformeerde Kerk, Loosdrecht

ds. Hillegonda Ploeger